

POSTANOWIENIE

20 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

na posiedzeniu niejawnym 20 grudnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku A.B.

z udziałem I.B.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej I.B.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Koszalinie

z 24 marca 2023 r., VII Ca 786/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem wstępnym z 13 września 2022 r. Sąd Rejonowy w Koszalinie w sprawie z wniosku A.B. z udziałem I.B. o podział majątku wspólnego ustalił nierówne udziały w majątku wspólnym wnioskodawcy (1/5) i uczestniczki postępowania (4/5). Po rozpoznaniu apelacji wnioskodawcy A.B., Sąd Okręgowy w Koszalinie postanowieniem z 24 marca 2023 r. zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że oddalił wniosek I.B. o ustalenie nierównych udziałów byłych małżonków w majątku wspólnym.

Uczestniczka wniosła skargę kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynach kasacyjnych objętych art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolę „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi skarżąca powołała się na nieważność postępowania apelacyjnego polegającą na rozpoznaniu sprawy przez Sąd Okręgowy w składzie jednoosobowym zamiast w składzie trzech sędziów, a więc z naruszeniem art. 367 § 3 k.p.c. oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, przy czym, zdaniem skarżącej, nie było to konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP). Skarżąca nawiązała tym samym niewątpliwie do uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, (OSNP 2023, nr 10, poz.104) orzekającej, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego ukształtowanym na podstawie art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2021 r. poz. 2095 z późn. zm., dalej: „ustawa COVID”) ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.). Jednocześnie jednak Sąd Najwyższy w powiększonym składzie ustalił, że

przyjęta w tej uchwale wykładnia prawa obowiązuje od dnia jej podjęcia, wyjaśniając, że brak tego ograniczenia byłby niepożądany ze społecznego punktu widzenia i prowadziłby do nadwyrężenia powagi władzy sądowniczej oraz wizerunku sądownictwa. Oznacza to, że wydanie orzeczenia przez sąd drugiej instancji w składzie ukształtowanym na podstawie art. 15zszs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy COVID w okresie do dnia 26 kwietnia 2023 r. włącznie, nie może stanowić samoistnej podstawy do stwierdzenia nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 4 k.p.c. (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 20 marca 2024 r., II CSKP 2164/22 i z 21 czerwca 2024 r., II CSKP 718/23, a także postanowienie Sądu Najwyższego z 28 lipca 2023 r., I CSK 4249/22).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na jej oczywistej zasadności obligowało skarżącą do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia konkretnych przepisów prawa materialnego lub procesowego, naruszenia dostrzegalnego *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania jej poszerzonej analizy. Należy też przypomnieć, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa poglądem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230). Skarżąca nie wykazała oczywistej, widocznej *prima vista* wadliwości zaskarżonego postanowienia w przedstawionym rozumieniu. Sąd Okręgowy, zgodnie ze swoją kompetencją rozpoznawczą, na podstawie własnej oceny materiału dowodowego poczynił w sprawie rozległe własne ustalenia faktyczne i dokonał ich subsumcji pod normę art. 43 k.r.o. w sposób niesprzeczny z przyjętą w orzecznictwie i nauce prawa wykładnią tej normy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 2013 r., IV CSK 553/12, OSNC-ZD 2014, Nr B, poz. 24; z 6 kwietnia 2005 r., III CK 469/04; z 22 września 1997 r., II CKN 306/97; z 21 listopada 2002 r., III CKN 1018/00; z 26 listopada 1973 r., III CRN 227/73, OSNCP 1974, poz. 189 oraz z 2 października 1997 r., II CKN 348/97).

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. Sąd Najwyższy nie orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego, pozostawiając tę kwestię do rozstrzygnięcia w orzeczeniu kończącym postępowanie, albowiem zaskarżone kasacyjnie postanowienie dotyczyło postanowienia wstępnego Sądu Rejonowego.

(M.M.)

[a.ł]